



מ"ח 3056/13 - י. מ. נ' מדינת ישראל

מ"ח 3056/13 - י. מ. נ' מדינת ישראל עליון

מ"ח 3056/13

י. מ.

נגד

מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

[29.09.2013]

כבוד המשנה לנשיא מ' נאור

בקשה למשפט חוזר

בשם המבקש - עו"ד דניאל חקלאי

בשם המשיבה - עו"ד ג'ואי אש

החלטה

1. לפניי בקשה להורות על קיומו של משפט חוזר לפי סעיף 31 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט).

רקע עובדתי והליכים קודמים

2. המבקש הינו נכה צה"ל. הוא סבל ממצוקות שונות במישור הבריאותי, האישי, המשפחתי והכלכלי. למבקש נקבעו אחוזי נכות בגין פגיעה בשמיעה בעקבות מלחמת לבנון הראשונה, ובהמשך נקבעה לו נכות גבוהה על-ידי הביטוח הלאומי בגין פגיעה ברגלו. המבקש נפגש מספר פעמים עם מזכיר ארגון נכי צה"ל (להלן: הארגון) במחוז תל-אביב, מר מרק פורן ז"ל (להלן: המנוח), שניסה לסייע לו בעניינים שונים. המבקש חש כי בקשותיו לסיוע אינן נענות ואיים מספר פעמים כי ירצח וכי ישרוף את המנוח ואת מר משה (מוץ) מטלון (להלן: מטלון), ששימש באותה עת כיו"ר הארגון. יומיים לאחר איומו האחרון כי יגיע לארגון וישרוף את המנוח, הגיע המבקש למשרדי הארגון, כשהוא מצויד בג'ריקן מלא בדלק. הוא הציב מחוץ למשרדי הארגון שלטי מחאה נגד משרד הביטחון וניצב שם במשך כמה שעות. מספר אנשים שיצאו במהלך היום ממשרדי הארגון וניסו להרגיע את המבקש, נענו על-ידו כי הוא ישרוף את המנוח באותו היום. מאוחר יותר, יצא המנוח ממשרדי הארגון בלוויית מר שחר עמנואל (להלן: שחר). כשהבחין המבקש בשניים, הוא הצית בקבוק אותו מילא מוקדם יותר בדלק (להלן: בקבוק התבערה) והשליכו לעברם. המנוח ושחר מצאו מסתור ולא נפגעו מהבקבוק. כשיצאו מהמסתור, רץ לעברם המבקש, התיז עליהם דלק מג'ריקן הדלק שבידו בעודו צועק "מגיע לו", "אני אשרוף אתכם" ו"אני אהרוג אתכם". לאחר מכן, הצית את המנוח שהיה ספוג דלק. המבקש המשיך ללבות את האש באמצעות הדלק שבג'ריקן ואז נמלט מהמקום. לאחר מספר שעות הסגיר עצמו למשטרה. המנוח סבל כוויות קשות ואושפז כשהוא מורדם ומונשם, ולאחר כשבועיים נפטר מפצעיו. שחר נפגע אף הוא מהדלק שהותז לעברו, ונצרב בעיניו.



3. כנגד המבקש הוגש לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו כתב אישום בעבירת רצח ובעבירות חבלה בכוונה מחמירה ואיומים (פ"ח 1202/02 מדינת ישראל נ' מ. (20.1.2005), השופטים ש' טימן, ש' ברוש ו' שנלר). גרסתו של המבקש היתה כי כל כוונתו היתה לשרוף את משרדי הארגון כשהם ריקים מאדם, אך משעשה המנוח תנועת יד מזלזלת לעברו, התרתח דמו והוא זרק לעברו את בקבוק התבערה. לטענתו, בהמשך הסתער המנוח לעבר המבקש ובמאבק ביניהם, נשפך דלק על שניהם, ומשלב זה, התערפל הכל והמבקש, שבער בעצמו, אינו זוכר כי ראה שהמנוח מתלקח. גרסה זו, לרבות הטענה בדבר תנועת היד המזלזלת והתקיימות יסוד הקינטור, נדחתה בפסק הדין, בהסתמך על מכלול הראיות והעדויות, שנדונו שם בהרחבה. המבקש הורשע ברצח בכוונה תחילה (לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין)), במעשי פזיזות ורשלנות (לפי סעיף 338(3) לחוק העונשין), בגין הפגיעה בשחר, ובאיומים (לפי סעיף 192 לחוק העונשין), בגין איומיו שהופנו גם כלפי מטלון. בעקבות זאת, ביקש המבקש כי יושת עליו עונש מופחת, בהתאם לסעיף 300א(א) לחוק העונשין (להלן: סעיף 300א(א)). בדיון בעניין זה העידו מומחים משני הצדדים, אשר נחלקו בשאלה האם המבקש סובל מהפרעה נפשית חמורה, כנדרש לפי סעיף 300א(א). בית המשפט דן בפירוט בשאלת התקיימותם של תנאי סעיף 300א(א) והעדיף באופן חד-משמעי את חוות דעתה של המומחית מטעם התביעה לפיה, המבקש אינו סובל מהפרעה נפשית חמורה על פני חוות הדעת האחרת. בהתאם, נפסק כי לא מתקיימים במבקש תנאי סעיף 300א(א) ודינו נגזר למאסר עולם (החלטה מיום 11.7.2005).
4. המבקש ערער על פסק הדין וערעורו נדחה על-ידי בית המשפט העליון (ע"פ 8328/05 מיכני נ' מדינת ישראל (2.1.2012), פסק הדין מפי השופט י' עמית, בהסכמת השופטים א' רובינשטיין ונ' הנדל). בפסק הדין צוין כי המקרה קשה ומזעזע "אך מבחינה משפטית ועובדתית-ראייתית המדובר בתיק ברור במובהק" (פיסקה 5). בית המשפט דן בטיעוני המבקש ובחן את הראיות בעניינו, לרבות ראיות חדשות שהוגשו בשלב הערעור, וקבע כי אין שמץ של סיבה להתערב בממצאי העובדה והמהימנות שקבעה הערכאה הדיונית. בפסק הדין נדחו טענותיו השונות של המבקש לגבי הממצאים העובדתיים, לרבות טענת הקינטור, ונשלל קו ההגנה שהציג, שדמה לקו ההגנה שהוצג בבית המשפט המחוזי. בהקשר זה, נקבע כי "המדובר בקו הגנה מופרך שאינו מעוגן כלל וכלל בחומר הראיות" (פיסקה 7 לפסק הדין). גם טענות המבקש בדבר ענישה מופחתת לפי סעיף 300א(א) נדחו. לאחר שעמד על חוות הדעת המקצועיות שהוצגו במשפט, קבע בית המשפט כי אין עילה להתערב במסקנת הערכאה הדיונית שהעדיפה את חוות הדעת של המומחית מטעם התביעה על פני חוות הדעת של המומחה מטעם ההגנה. למעלה משנה לאחר מתן פסק הדין בערעור, הגיש המבקש את הבקשה למשפט חוזר שלפניי.
- הבקשה למשפט חוזר
5. הבקשה למשפט חוזר שלפניי כוללות טענות רבות ומפורטות, הנחלקות לשלוש "חטיבות", שטענותיהן חלופיות זו לזו. להלן עיקרי הדברים.



בחטיבה הראשונה פורש המבקש בפרוטרוט את גרסתו ביחס להשתלשלות האירועים ומנסה להאיר נקודות שונות שיש בהן ללמד כי נתעורר חשש ממשי כי בהרשעתו, נגרם לו עיוות המצדיק משפט חוזר, כאמור בסעיף 31(א)(4) לחוק העונשין. הגרסה לה טוען המבקש במסגרת זו דומה לגרסה שהציג בפני בית המשפט המחוזי. הוא מעלה שלל טענות התומכות בגרסתו ומנסה להפריך את התשתית העובדתית עליה התבססה הכרעת הדין בעניינו. בין היתר, הוא מלין על קבלת עדויות עדי התביעה בסוגיות שונות תחת עדויות אחרות, מדגיש נקודות שלדעתו נעלמו מעיני הערכאות שדנו בעניינו, מעלה תיזות אלטרנטיביות ביחס להתרחשות האירועים, טוען להפללתו ושב ומלין על אי-הקלטת הדיונים בבית המשפט המחוזי. על רקע זה, טוען המבקש כי מתעוררים ספקות באשר לאשמתו בעבירת הרצח, העשויים להצדיק את זיכוי מעבירה זו והמרתה בעבירת ההריגה, ולדבריו, ייתכן שאף מעבירה זו ניתן לזכותו.

החטיבה השניה מתמקדת בטענה כי בשונה ממה שנקבע בפסקי הדין בעניינו של המבקש, המנוח אכן עשה תנועת יד מזלזלת לעברו, ובנסיבות העניין, הדבר מהווה קינטור. לדבריו, לכל הפחות קיים ספק סביר בנושא זה, שלא הופרך. לפיכך, לדבריו, יש להמיר את הרשעתו ברצח בהרשעה בהריגה ולהקל בעונשו. טיעונו זה של המבקש נשען בעיקר על טענות בדבר המשקל שראוי היה לייחס לעדויות מסוימות לעומת עדויות אחרות. בנוסף, הוא מדגיש כי יש לבחון את השאלה האם התקיים קינטור בהתייחס להתנהגותו של אדם סביר בנעליו של המבקש, דהיינו, מי שהיה במצב דומה למצבו הקשה של המבקש מבחינה כלכלית, רגשית ומשפחתית. כן הוא מבקש "לטעון בזהירות" כי קיים ספק סביר גם ביחס להתקיימותו של רכיב ההחלטה להמית, היות שלדידו, כוונתו היתה רק להצית את משרדי הארגון כשהם ריקים מאדם. עיקר טיעונו של המבקש במסגרת זו מכוונים להפרכת חזקת הכוונה העולה מאיומיו קודם להצתה.

בחטיבה השלישית טוען המבקש כי אם הרשעתו ברצח תישאר על כנה, הרי שיש להפחית מעונשו בהתאם לסעיף 300א(א), משום שהוא סובל מהפרעה נפשית חמורה כאמור בסעיף הנ"ל. טענתו העיקרית בהקשר זה הינה כי היה מקום לאמץ את חוות דעתו של המומחה מטעם ההגנה, שקבע כי שילוב ההפרעות הנפשיות בהן הוא לוקה הוליד הפרעה נפשית חמורה כאמור בסעיף 300א(א), ולא את חוות דעתה של המומחית מטעם התביעה, שחלקה על מסקנה זו. בנוסף, טוען המבקש כי התכנון שקדם למעשה ההמתה אינו שולל את אפשרות קיומה של הפרעה נפשית חמורה כאמור. בנוסף, הוא מתאר בהרחבה את קשייו בכל מישורי החיים וטוען כי הקביעה שהוא קיים אורח חיים נורמטיבי ויציב יחסית עד אירוע ההצתה הינה מוטעית. לבסוף, לדבריו, יש להפחית מעונשו, בין היתר, בשל נסיבות חייו העגומות והטראגיות, התנהגותו הטובה בעת ריצוי עונשו ונוכח צערו העמוק על פטירת המנוח כתוצאה ממעשיו.



תשובת המדינה לבקשה למשפט חוזר
6. המשיבה, המדינה, טוענת כי יש לדחות את הבקשה, אשר אינה מניחה תשתית לקיום חשש ממשי לעיוות דין או לקיומה של עילה אחרת המצדיקה משפט חוזר. המדינה סבורה כי טענות המבקש, לרבות בשאלת הקינטור, הן טענות בעלות אופי ערעורי וטענות בדבר ממצאי עובדה ומהימנות. בנוסף, נטען כי הבקשה נסמכת על אותם טיעונים וגרסאות הגנה שנדונו ונדחו על-ידי שתי ערכאות וכי למעשה, הבקשה דומה דמיון רב, עד כדי זהות מלאה, לנימוקי הערעור שהוגשו לבית המשפט העליון, שהוחלפו לאחר שהשתנה הייצוג המשפטי של המבקש שם. בנוסף, מציינת המדינה כי המבקש מעלה טיעונים עובדתיים בעלמא, מבלי לבססם על ראיות ועל מוצגים מוגדרים. היא מדגישה כי בחטיבה השלישית לבקשה, למעשה מבוקש להעדיף את חוות הדעת של המומחה מטעם ההגנה על-פני חוות הדעת של המומחית מטעם התביעה, אותה העדיפה הערכאה הדיונית, באופן מנומק. המדינה מעירה כי בית המשפט העליון החליט שלא להתערב בממצא זה ואף הוא נימק את החלטתו זו. עוד צוין, כי לבקשה לא צורפה חוות דעת פסיכיאטרית חדשה או ראיות חדשות אחרות. לאור כל האמור, לגישת המדינה, אין בבקשה פוטנציאל לשנות את ממצאי העובדה לגבי אופן התרחשות העבירה ואת הממצא בדבר מצבו הנפשי של המבקש.

הכרעה

7. לאחר שעיינתי בבקשה, בתשובה לה ובנספחים הרלוונטיים, הגעתי לכלל מסקנה, כי דין הבקשה להידחות. המבקש מבסס את בקשתו על העילה שבסעיף 31(א)(4) לחוק העונשין, לפיה נתעורר חשש של ממש כי בהרשעה נגרם לו עיוות דין. עם זאת, בבקשה שלפניי, לא הצליח המבקש להניח תשתית ראייתית שתוכיח, ולו לכאורה, כי התקיימה עילה זו או כל עילה אחרת המצדיקה קיום משפט חוזר.

8. הליך של משפט חוזר נועד למקרים חריגים וקיצוניים בהם קיים חשש של ממש כי האדם שהורשע הינו חף מפשע (מ"ח 8827/06 מלול נ' מדינת ישראל, פסקה 8(14.5.2007)). על מנת להוכיח שהתקיים עיוות דין המצדיק הליך חריג שכזה, על המבקש לעמוד בנטל הוכחה כבד. כפי שנאמר במ"ח 11807/04 פלד נ' מדינת ישראל, פסקה 7(9.8.2005):
"... בבקשה לקיומו של משפט חוזר, אין בית משפט זה ממלא תפקיד של ערכאת ערעור, הואיל ונקודת המוצא היא שפסק הדין המרשיע נושא הבקשה ניתן כדין ודדין יסודי, אך בשל קיומה של אחת העילות המנויות בסעיף 31(א) לחוק בתי המשפט, מוטל ספק בצדקתו, ומכאן האפשרות שתוצאתו תשתנה. לנוכח כל אלה, לא די בטענות כלליות וסברות שמעלה מבקש, ועליו להצביע על תשתית איתנה להוכחת קיומה של אחת העילות, בטרם יעדיף בית המשפט שיקולי צדק על השיקול של סופיות הדיון (מ"ח 6731/96 עמוס ברנס נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(4), 241)."

במקרה שלפניי, לא ביסס המבקש את הטענה כי נגרם לו עיוות דין, לא כל שכן, עיוות דין המצדיק משפט חוזר. הטענות בבקשה הן טענות ערעוריות מובהקות, התוקפות את נכונות ההכרעה בפסקי הדין בעניינו והן עוסקות בדיות הראיות ובממצאי מהימנות שקבע בית המשפט המחוזי ואשר אומצו במלואם ובכל לשון על-ידי בית משפט העליון. כאמור, טענות מסוג זה אינן מקימות עילה למשפט חוזר שכן, משפט חוזר אינו דרך לקיום ערעור נוסף על טענות שהועלו ונדחו (ראו: מ"ח 2113/09 כהן נ' מדינת ישראל, פסקה 14(16.9.2009); מ"ח 7/07 ברמן נ' מדינת ישראל, פסקה 6(22.8.2007)). יתרה מכך, הבקשה אינה מעלה טענות חדשות, אלא מדובר, בעיקרו של דבר, בחזרה על טענות וגרסאות שנדונו על-ידי שתי ערכאות ונדחו מכל וכל. כפי שציינה המדינה, אף אני מתרשמת כי הבקשה הינה בגדר עיבוד של נימוקי הערעור שהוגשו בתחילה מטעם המבקש לבית משפט זה והוחלפו בהמשך. למעשה, חלקים ניכרים מהבקשה הכוללת עשרות עמודים, בדגש על החטיבות השנייה והשלישית לה, זהים כמעט מילה במילה לנימוקי הערעור שהוגשו כאמור. היא מנסחת לא אחת כבקשה המופנית לבית משפט שלערעור ולא כבקשה לקיום משפט חוזר. אין בה שום מיקוד של עילה המצדיקה משפט חוזר. לא על הדרך הזו זוכים במשפט חוזר. המקרה שלפניי איננו נמנה עם המקרים הנדירים המצדיקים משפט חוזר.

9. סוף דבר: הבקשה נדחית.
ניתנה היום, כ"ה תשרי, תשע"ד (29.9.2013).